מחשבת יחזקאל
MACHSHEVES YECHEZKEL
TORAH OF RAV HARTMAN

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

עבודה זרה נא

עניין: על מנת לקבל שכר

מאור ושמש פרשת ואתחנן

ושמעת ישראל ושמרת לעשות למען ייטב לך ואשר תרבון מאד כאשר דבר ה' אלהי אבותיך לך ארץ זבת חלב ודבש. הנה ים להתבונן מה זה ושמעת ושמרת לעשות למען ייטב לך ואשר תרבון מאד, היינו שנעבוד מחמת קיבול שכר, ומדרכה מלינו בחכמת (פ"א מ"ג) הלווי היפוך אל תהיו כעבדים וכו' על מנת לקבל פרס. ומו מה ממיכות הפרשה של שמע ישראל ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך.

ונראה מדרכנו הפסוק לומד מהמנו שלא לעשות המצות על מנת לקבל פרס, רק מדרכנו להיות במסירות הנפש בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, כי ידוע (עירובין צ"ו ע"א) כל מקום שנאמר השמר פינו פלא לא תעשה, וזה ושמעת ישראל ושמרת לעשות למען ייטב לך ואשר תרבון מאד, פירוש ושמרת לעשות שלא לעשות על מנת שייטב לך ואשר תרבון מאד, כדי שייטב לך ותרבון מאד כאשר דבר ה' זבת חלב ודבש, שלא לעשות על מנת כן. וזה שכתוב מהריו פרשת שמע ישראל פסוק של היחוד ואהבת וכו' בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, פירוש במסירות הנפש ולא על מנת לקבל פרס כדאיתא בחגות, ודו"ק.

פרשת ואתחנן דברים ה, ג-ה

וּבְנֹ֣תֶיךָ כָּל־יְמֵ֣י חַיֶּ֔יךָ וּלְמַ֨עַן֙ יַאֲרִכֻ֣ן יָמֶ֔יךָ׃ וְשָׁמַעְתָּ֣ יִשְׂרָאֵ֔ל
וְשָׁמַרְתָּ֖ לַעֲשׂ֑וֹת אֲשֶׁ֨ר יִיטַ֤ב לְךָ֙ וַאֲשֶׁ֣ר תִּרְבּ֔וּן מְאֹ֕ד כַּאֲשֶׁ֨ר דִּבֶּ֤ר
יְהוָה֙ אֱלֹהֵ֣י אֲבֹתֶ֔יךָ לָ֖ךְ אֶ֣רֶץ זָבַ֥ת חָלָ֖ב וּדְבָֽשׁ׃
שְׁמַ֖ע יִשְׂרָאֵ֑ל יְהוָ֥ה אֱלֹהֵ֖ינוּ יְהוָ֥ה אֶחָֽד׃ וְאָהַבְתָּ֗ אֵ֚ת יְהוָ֣ה
אֱלֹהֶ֔יךָ בְּכָל־לְבָבְךָ֖ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ֑ וּבְכָל־מְאֹדֶֽךָ׃ וְהָי֞וּ הַדְּבָרִ֣ים

גמ' סוטה יד.

מתקה ויקבר אותו בגיא דרש רבי שמלאי מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לא"י וכי לאכול מפריה הוא צריך או לשבוע מטובה הוא צריך אלא כך אמר משה הרבה מצות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בא"י אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו בולן על ידי אמר לו הקב"ה כלום אתה מבקש אלא לקבל שכר מעלה אני עליך כאילו עשיתם שנאמר [ח] לכן אחלק לו

רוח חיים אבות פ"א מי"ג

ונעמיק עוד להשכיל בזה, כי הנה אחרי אשר עיקר כוונת הבריאה היא להיטיב לברואיו. ואם כן לפי זה יתכן כי העבודה היותר חשובה ומקובלת תהיה על מנת לקבל פרס, כי יעבוד על מנת שייטיב לו שיגיע מזה נחת רוח לפניו יתברך שמו. אך באמת אם מכוין בעבודתו שיגיע לו שכר, וכוונתו רק כדי שיגיע מזה נחת רוח להשם יתברך שמו בהטיבו עם ברואיו חלף עבודתם, זהו העבודה המעולה [מה]. אכן אם מכוין הוא להנאתו היא העבודה הפחותה שהזהירנו מזה. והבחינה לזה אם יאמרו לו עבוד על מנת שייטיב לחבריך, כי הלא מטובת חבריך יבוא גם כן הנחת רוח להשם יתברך, והוא לא ירצה בזה כי אם שיגיע הטוב לו לעצמו. ואם כן אין רצונו כי אם לטובת עצמו ולא למלאות בזה רצון בוראו יתברך שמו. אבל אם ירצה באמת לעבוד כדי שייטיב לחביריו ויבוא מזה נחת רוח להשם יתברך, אם חסיד כזה יעבוד על מנת לקבל פרס זה הוא העבודה הגבוה העולה היא למעלה, כי זה הכוונה בבראיו לטוב להם [מו].

ובזה יובן מאמר חכמינו זכרונם לברכה [סוטה י"ד, א'] דרש ר' שמלאי מפני מה נתאוה משה רבינו עליו השלום לכנס לארץ וכי לאכול מפריה הוא צריך וכו', אלא כך אמר משה הרבה מצות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בארץ ישראל וכו'. אמר לו הקדוש ברוך הוא כלום אתה מבקש אלא שכר וכו'. ולכאורה יפלא, הלא במצותיו חפץ מאוד ולא בשכר מצותיו, ומשה רבינו עליו השלום רצה רק המצות, ומה השיב לו שיתן לו השכר. אמנם כן הוא לפי מדריגתו של משה רבינו עליו השלום, שמצינו שרצה להפסיד שני העולמות עולם הזה ועולם הבא למען זכות את ישראל, שייטיב להם ויבוא נחת רוח להשם יתברך. ואצל עובד כזה עיקר העבודה היא על מנת לקבל פרס [מז].

ולכן הביאו שם בגמרא זה הלשון על משה רבינו עליו השלום לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל, כי כוונתו היתה כנזכר לעיל, וכי הערה למות נפשו. יעויין שם בגמרא ותשכיל דעת. אבל אצלינו אשר רחוקים אנחנו מהמדריגה זו הגבוה, לכך

SPONSORED LZ"N
AHARON BEN YAAKOV SHALOM • LEAH BAS YITZHAK